

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA DE VEST
1.2. Facultatea	LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE
1.3. Departamentul	STUDII ROMÂNEȘTI
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.5. Ciclu de studii	LICENȚĂ
1.6. Programul de studii / calificarea*	TEOLOGIE PASTORALĂ / conform COR: profesor în învățământul primar – 233101; profesor în învățământul gimnazial (232201). Arhiepiscop – cod COR : 246001, arhiereu vicar – 246002, arhondar – 246003, cantor – 246004, capelan – 246005, cardinal -246006, chevrasmă – 246007, cântăreț bisericesc – 246008, consilier culte – 246009, conducător arhiepiscopal – 246010, diacon – 246011, episcop – 246012, exarh – 246013, haham – 246014, harmonist – 246015, hatip – 246016, imam – 246017, inspector culte – 246018, majghian – 246019, melamed – 246020, mitropolit – 246021, muezin – 246022, muftiu – 246023, organist – 246024, pastor - 246025, patriarh – 246026, preot – 246027, președinte culte – 246028, protopop – 246029, provicar – 246030, rabin – 246031, secretar culte – 246032, stareț -stareță – 246033, treibar – 246034, vestitor – 246035, vicar – 246036. Noi ocupații propuse pentru a fi incluse în C.O.R.: Cleric/sacerdot/deservent de cult, educator religios, referent în cadrul structurilor misionare ale cultului (mass-media, edituri și publicații, centre pastorale, sociale, misionare și ecumenice – cu studii complementare de rigoare), călugăr – călugăriță, rasofoar-rasofoară, schimonah-schimonahie, egumen-egumenă, ieromonah, singhel, protosinghel, arhimandrit, ierodiacon, ieroschimonah, ieroschidiacon, sachelar, iconom, iconom-stavrofor și arhidiacon.

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească						
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. Lector dr. Cosmin Panțuru						
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. Lector dr. Cosmin Panțuru						
2.4. Anul de studii	IV	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5 curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp*					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					16
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate/pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					4
Examinări					2

Tutorat	-
Examinări	-
Alte activități ...	
3.7. Total ore studiu individual	32
3.8. Total ore pe semestru	60
3.9. Număr de credite	2

4. Precondiții (acolo unde e cazul)

4.1. de curriculum	- Nu este cazul
4.2. de competențe	- Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde e cazul)

5.1. de desfășurarea a cursului	• Sală dotată cu tablă, laptop și videoproiector. • Studenții nu se vor prezenta la prelegeri, seminarii/laboratoare cu telefoanele mobile deschise. De asemenea, nu vor fi tolerate convorbirile telefonice în timpul cursului, nici părăsirea de către studenți a sălii de curs în vederea preluării apelurilor telefonice personale; • Nu va fi tolerată întârzierea studenților la curs și seminar/laborator.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	• Sală dotată cu tablă, laptop și videoproiector; • Termenul predării lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se vor accepta cererile de amânare a seminarului decât pe motive întemeiate.

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	• C.1. - identificarea nevoilor specifice ale grupului țintă (a credincioșilor), din perspectiva normelor morale, canonice și pastorale • C.2. - Adaptarea stilului de comunicare și strategiilor pastorale, în funcție de categoriile de credincioși
Competențe transversale	• CT.1. Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de punctualitate și conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinei, religios-morale și canonice; • CT.2. Aplicarea tehnicilor de muncă eficientă în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Dezvoltarea unui set de competențe necesare specialistului în teologie, care să-i permită acestuia să analizeze și să transpună, conform tehnicilor de interpretare, dispozițiile și prevederile canonice în scopul formării și dezvoltării conștiinței canonice pentru a putea răspunde la provocările lumii actuale.
7.2. Obiectivele specifice	➤ Obiective de cunoaștere (O.c.) • O.c.1.1. – să prezinte sistematic, logic și coerent conținutul și temele sfintelor canoane având în vedere contextul în care au fost emise, urmărind efectele acestora; • O.c.1.2. – să utilizeze adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică teologiei practice; • O.c.1.3. – să prezinte factorii care au contribuit la formularea doctrinei canonice în primul mileniu creștin; • O.c.2.1. – să cunoască conținutul canoanelor pe baza normelor de interpretare; ➤ Obiective de abilitare (O.ab.) • O.ab.1.1. – să identifice și să diferențieze conținutul canoanelor date într-un anumit context istoric; • O.ab.1.2. – să evidențieze raportul dintre tradiția canonică și actualizarea principiilor canonice în legislația actuală a Bisericii; • O.ab.2.1. – să realizeze o critică externă și internă a principalei colecții canonice, utilizând metodele specifice de interpretare; ➤ Obiective atitudinale (O.at.) • O.at.1.1. – să argumenteze în ce măsură a influențat aplicarea canoanelor (prin activitate sau pogrământ) la cazuri concrete ale credincioșilor; • O.at.1.2. – să argumenteze poziția canonică oficială a Bisericii Ortodoxe față de alte coduri canonice. • O.at.1.3. – să susțină punctul de vedere ortodox în cadrul unor teme interconfesionale și ecumenice.

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Exercițierea puterii învățătoarești în Biserică (2 ore)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1. Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 12-27
2. Administrarea Sfintelor Taine (2 ore)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 2. Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR,

		p. 30-65
3. Administrarea Tainei Cununii 3.1. Rudenia ca impediment la Cununie 3.2. Divorțul bisericesc (4 ore)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe 1.Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 67-100
4. Tainele ereticilor și schismaticilor (1 oră)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1.Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 111-132
5.Rânduilei canonice privind cultul Bisericii (2 ore)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1.Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 147-160
6. Activitatea legislativă (1 oră)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1. Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 209-227
7. Activitatea judecătorească (1 oră)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1. Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 228-245
8. Activitatea executivă (1 oră)	Prelegerea, Conversația, Exemplificarea	-Referințe: 1.Ioan N. Floca, (1990), <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i> , vol.II, București, EIBMBOR, p. 247-253
Bibliografie Manuale • Biblia, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000. • Floca N. Ioan, <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i>, București, 1990. • Idem, <i>Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și Comentarii</i>, Sibiu, 1991. • Milaș Nicodin, <i>Canoanele Bisericii Ortodoxe</i>, vol.I-II, Arad, 1930-1931; 1934-1936. • Vlassios Phidas, <i>Drept Canonic. O perspectivă ortodoxă</i>, Iași, 2008. • Boroianu Dimitrie, <i>Dreptul bisericesc</i>, Ediția a II-a, Editura Anastasia, București, 2007. • Lewis J. Patsavos, <i>Valențele duhovnicești ale sfințelor canoane</i>, Ed. Andreiană, Sibiu, 2012.		
8.2. Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Mărturisirea de credință a Mitropolitului Petru Movilă	- expunerea - studiul de caz	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să

(1 oră)	- problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	studieze referințele aferente cursului nr. 1.
2. Aspectele didactice ale Sfințelor canoane (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 1.
3. Cazuri speciale de administrare a Tainei Botezului și Mirungerii (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 2
4. Cazuri speciale de administrare a Tainei Sfintei Împărtășanii (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 2
5. Cazuri speciale de administrare a Tainei Cununii (Căsătoria a II-a și a III-a) (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 2
6. Cuscria ca impediment la Cununie (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 3
7. Logodna ca impediment la Cununie (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 3
8. Adopția și tutela. Efecte juridice și canonice (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 3
9. Primirea ereticilor în Biserică. Cazuri speciale (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 4
10. Sfintele Sinoade ca legiuitor (1 oră)	- expunerea - studiul de caz	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să

	- problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	studieze referințele aferente cursului nr. 6
11. Organismele de judecată în Biserica Ortodoxă Română (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 7
12. Organisme de judecată bisericești în fond, apel și recurs (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 7
13. Delictele bisericești (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 7
14. Executarea hotărârilor organismelor de judecată bisericească (1 oră)	- expunerea - studiul de caz - problematizarea - comentariul pe text - referate pe o anumită temă	- Pentru derularea seminarului, este necesar ca studenții să studieze referințele aferente cursului nr. 8
Bibliografie • Ioan N. Floca, <i>Drept canonic ortodox. Legislație și administrație bisericească</i>, București, 1990 - (cu bibliografie selectivă: vol. I: p. 540-570; vol. II: p. 370-410). • Ioan N. Floca, <i>Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii</i>, Sibiu, 1996. • Constantin Dron, <i>Valoarea actuală a canoanelor</i>, Ediție îngrijită de Emilian-Iustinian Roman și Vasile Dron, Iași, 2016. • Marga Irimie, <i>Problematica Dreptului bisericesc în perioada comunistă (în periodicele bisericești)</i>, Sibiu, 2006. • Andrei Șaguna, <i>Compendiu de Drept canonic</i>, Sibiu, 1868. • Veniamin Pocitan, <i>Compendiu de Drept bisericesc al Bisericii Ortodoxe</i>, București, 1898. • Dumitru Boroianu, <i>Dreptul bisericesc</i>, 2 vol., Iași 1899; Ediția a II-a, București, 2007. • Nicodim Milaș, <i>Dreptul bisericesc al Bisericii Orientale</i>, București 1915. • Valeriu Moldovan, <i>Curs elementar de Drept bisericesc comparat</i>, Cluj, 1930. • Petre Gheorghiu, <i>Drept canonic</i>, București, 1942. • Valerian Șesan, <i>Curs de Drept bisericesc universal</i>, Cernăuți, 1942.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil similare, pe baza programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române și în strânsă legătură cu proiectul de manual național. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări, și anume structurile administrative din cadrul Cancelariei Eparhiale.

10. Evaluare*

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	- să utilizeze adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică Dreptului canonic	Examen scris	60%
	- să rezolve un studiu de caz privind săvârșirea unor activități teologice de bază pe diverse niveluri ale slujirii pastoral-misionare		
10.5. Seminar/laborator	- să identifice nevoile specifice ale grupului-țintă din perspectiva normelor morale și canonice;	Prezentarea unui portofoliu care va conține lucrarea de seminar.	20 %
	- să adapteze aplicarea normelor canonice în funcție de categoriile de credincioși		
	- să elaboreze anumite strategii comportamentale care să vizeze conducerea eficientă a credincioșilor spre îndeplinirea idealurilor religio-morale;		
	Abordarea activ-participativă a orelor de seminar	Monitorizare directă: Prezența și activitatea fiecărui student va fi monitorizată de titularul de curs/seminar. Pentru activitate adecvată se vor acorda 2 puncte.	20%
10.6. Standard minim de performanță: includerea tuturor componentelor cu referire la lucrarea de licență			
- Să demonstreze capacitatea înțelegerii mecanismelor care au dus la formarea și dezvoltarea Dreptului canonic. - Să cunoască evenimentele principale din viața Bisericii creștine pentru perioada studiată.			

Data completării
16.09.2016

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura directorului de departament

